Neapolis University

HEPHAESTUS Repository **http://hephaestus.nup.ac.cy**

School of Economic Sciences and Business Informative material

2016

þÿ ‘ Ã Í ¼ ¼ µ Ä Á · º Å Á ¹ ± Á Ç ¯ ± º ± ¹ • Å Á
þÿ ¿ » ¿ º » ® Á É Ã · ¼ - Ã ± ± À ¿ Ä ¿ Å Â A
þÿ Ä · Â º Á ¯ Ã · Â .

Maris, Georgios

New Republic

http://hdl.handle.net/11728/8980

Downloaded from HEPHAESTUS Repository, Neapolis University institutional repository

ΑΣΥΜΜΕΤΡΗ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΦΑΚΟΥΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Σε σχέση με τις πρώτες δεκαετίες μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο ο κόσμος δεν είναι καθόλου ο ίδιος. Τεράστιες αλλαγές έχουν συντελεστεί στο διεθνές σύστημα και κατ' επέκταση στη νέα διεθνή νομισματική και χρηματοπιστωτική αρχιτεκτονική. Οι αλλαγές αυτές επηρέασαν τόσο την φύση όσο και την ουσία των κύριων δρώντων του διεθνούς συστήματος, τις μεταξύ τους οικονομικές σχέσεις καθώς και τον ρόλο του κράτους μέσα στο νέο αυτό κόσμο. Κάτω από αυτές τις συνθήκες πολλοί ήταν αυτοί που αμφισβήτησαν τον κυρίαρχο ρόλο του κράτους. Κύρια αιτία για αυτή την αμφισβήτηση υπήρξε το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης και η επίδρασή του στις εθνικές οικονομίες. Δεν ήταν όμως μόνο η παγκοσμιοποίηση.

Στο περιφερειακό επίπεδο τις τελευταίες δεκαετίες η διαδικασία ευρωπαϊκής ενοποίησης δημιούργησε ένα νέο πλαίσιο μέσα στο οποίο το έθνος κράτος μετεξελίχθηκε σε κράτος μέλος και η έννοια της εθνικής κυριαρχίας απέκτησε νέο περιεχόμενο. Ενώ όμως θα περιμέναμε κυρίως από τους ακαδημαϊκούς να διερευνήσουν την ουσία αυτής της αλλαγής αυτοί προτίμησαν να στραφούν στην μελέτη μόνο συγκεκριμένων περιοχών πολιτικής ανάλυσης. Έτσι, παρόλο που η διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης επηρέασε σε μεγάλο βαθμό τις εγχώριες, περιφερειακές και διεθνείς σχέσεις, η σχέση ανάμεσα στον θεσμό της κυριαρχίας και την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση καθώς και το τι αυτή συνιστά για τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) δεν έχει μελετηθεί διεξοδικά.

Τόσο ο θεσμός της κυριαρχίας όσο και η διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης αποτελούν δύο πολύ σημαντικά αντικείμενα μελέτης της πολιτικής επιστήμης τα οποία εκτός του ότι μεταβάλλονται και μετεξελίσσονται διαρκώς ακολουθούν και αντίθετες διαδρομές. Στο ευρωπαϊκό πλαίσιο, όσο η διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης προχωρά, τόσο μερίδια κυριαρχίας μεταφέρονται από το εθνικό στο υπερεθνικό επίπεδο, και τόσο η κυριαρχία των κρατών μελών τείνει να αμφισβητηθεί. Η σχέση αυτή γίνεται όλο και πιο αυστηρή, πιο απαιτητική και συγκρουόμενη μέσα στα πλαίσια της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ) αφού η ΟΝΕ θέτει σαφή όρια στην άσκηση των κυριαρχικών δικαιωμάτων ανεξάρτητης οικονομικής πολιτικής από την πλευρά των κρατών μελών.

Με αυτό τον τρόπο η διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης θέτει στο κράτος και στην κυριαρχία πολύ σημαντικές προκλήσεις. Με την ιδιότητα του κράτους μέλους τα

κράτη μέλη, εφόσον έχουν χάσει τόσο την νομική (de jure) όσο και την πολιτική (de facto) δυνατότητα αυτόνομης δράσης όπως προστάζει η αρχή της ανώτατης εξουσίας, έχουν μόνο περιορισμένη ικανότητα άσκησης κυριαρχίας. Επίσης, εξαιτίας της ίδιας της διαδικασίας ολοκλήρωσης η κυριαρχία των κρατών μελών μεταβιβάζεται σταδιακά σε υπερεθνικούς ευρωπαϊκούς θεσμούς, οι οποίοι πλέον, ειδικότερα στο επίπεδο της οικονομικής πολιτικής, έχουν την δυνατότητα να παίρνουν αποφάσεις σε βάρος των κρατών μελών δημιουργώντας σημαντικά ζητήματα νομιμοποίησης. Φυσικά δεν είναι όλοι οι ευρωπαϊκοί θεσμοί όργανα υπερεθνικού χαρακτήρα, όπως για παράδειγμα είναι η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Όμως, ακόμα και στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, ένας καθαρά διακυβερνητικός θεσμός, οι αποφάσεις παίρνονται ασύμμετρα καθώς τα πιο ισχυρά κράτη μπορούν να επιβάλλουν τις απόψεις τους στα πιο ανίσχυρα, εισάγοντας με αυτό τον τρόπο το χαρακτηριστικό της ασυμμετρίας στην έννοια της κυριαρχίας. Αυτή η δυνατότητα της ασύμμετρης κυριαρχίας όπου η λήψη αποφάσεων είναι αποτέλεσμα άτυπων συμφωνιών και nonpaper μεταξύ μιας μόνο ομάδας κρατών μελών δημιουργεί σοβαρά προβλήματα νομιμοποίησης στο ευρωπαϊκό εγχείρημα και με αυτό τον τρόπο η ίδια η διαδικασία καταργεί την ιδιότητα του κράτους μέλους. Είναι επίσης αξιοπρόσεκτο το πως ενώ στο εξωτερικό επίπεδο η δημιουργία της ΟΝΕ έχει επιβάλει σημαντικά όρια στην άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής πολιτικής, στο εσωτερικό επίπεδο τα ίδια τα κράτη μέλη συνεχίζουν να αναζητούν τον χαμένο ρόλο τους. Συμπερασματικά, μέσα στην ΟΝΕ ο θεσμός της κυριαρχίας μεταβάλλεται τόσο σε ουσία όσο και σε περιεχόμενο. Η ΟΝΕ έχει επιβάλει ενός είδους ασύμμετρης άσκησης της εθνικής κυριαρχίας από τα κράτη μέλη και αυτό γίνεται απόλυτα φανερό στην περίπτωση της κρίσης χρέους. Αυτού του είδους ασύμμετρης κυριαρχίας δημιουργεί σοβαρά προβλήματα νομιμοποίησης τα οποία επηρεάζουν την φύση και την ουσία της ευρωπαϊκής ενοποίησης.

ΜΑΡΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

Ο Δρ. Γεώργιος Μαρής, είναι Ακαδημαϊκός Συντονιστής Διδακτορικού Προγράμματος Πανεπιστήμιο Νεάπολις, Πάφος